

Стратегічний менеджмент регіональної інноваційної політики в умовах європейської інтеграції

*Войтенко Олексій Миколайович¹, Жук Олена Сергіївна²,
Пономаренко Оксана Віталіївна³, Богачов Дмитро Іванович⁴*

Опубліковано	Секція	УДК
27.01.2023	Економіка	65.012(477)

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo>.

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Концептуальні зміни в економічному середовищі, трансформація економічних процесів, інноватика, цифровізація економіки створюють передумови для впровадження основ стратегічного менеджменту в регіональній політиці. Пошук факторів формування регіональної інноваційної політики в сучасних умовах є рушійною силою для європейської інтеграції економіки України та забезпечення високого рівня її конкурентоспроможності на світовій арені. Сучасна регіональна інноваційна політика потребує швидкої адаптації до новітніх умов стратегічного менеджменту, ухвалення виважених управлінських рішень, забезпечення факторів постійного розвитку та зростання економічних показників.

Ключові слова: стратегія, менеджмент, інноваційна політика, інтеграція, розвиток.

Strategic management of regional innovation policy in the context of European integration

Annotation. Conceptual changes in the economic environment, transformation of economic processes, innovation, digitalization of economy create conditions for the need to implement the foundations of strategic management in regional policy. The necessity of search of factors of regional innovation policy formation in modern conditions is the driving force for European integration of Ukraine's economy, providing high level of its competitiveness on the world arena. The modern regional innovation policy requires rapid adaptation to the latest conditions of strategic management, weighed managerial decisions, ensuring factors for continuous development and growth of economic indicators.

The article analyzes the theoretical and methodological foundations for the formation of strategic management of the regional innovation policy of Ukraine in terms of European integration. The topical questions of implementation of complex innovative transformations in

¹ кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8262-9771>

² кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів підприємства, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-9016-1232>

³ аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7262-7350>

⁴ аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2681-9263>

the system of formation of regional innovation policy for the purpose of improvement and objective conducting of strategic management of the regions have been researched. Besides, in the given publication the urgency of the use of cluster approach as fundamental at formation of regional innovative policy in the modern conditions of economic transformations is reasonable and proved. The results of complex scientific research of principles of formation and maintenance of activity of regional innovative policy in the conditions of the European integration which forms preconditions for growth of indicators of the state innovative policy, supporting competitiveness of economy of the country at high level are reflected. One of the main aspects is that the modern economic structure demands actual changes, adaptation to external conditions of doing business, long-term strategic transformations, which will form competitive advantages of the national economic system in the European space.

Keywords: strategy, management, innovation policy, integration, development.

Вступ

В умовах сучасних процесів глобалізації конкуренція стає одним із основоположних факторів впливу, що формує комплекс внутрішніх і зовнішніх економічних перетворень. У зв'язку з цим, інтеграція економіки України у економічний світовий простір потребує швидких інноваційних рішень на усіх рівнях економіки, адаптивності та навичок трансформації економічних перетворень. Для того, щоб економіка нашої країни мала змогу конкурувати із економіками розвинених країн світу, необхідне постійне економічне зростання, інноватика, цифровізація, сучасний та прогресивний стратегічний менеджмент на державному рівні.

Відтак, регіональна політика потребує розроблення та впровадження комплексного дієвого механізму інноваційних перетворень, модернізації регіональної системи ведення бізнесу, використовуючи кращий потенційний європейський досвід.

В цілому, проведені дослідження у означеному питанні свідчать про необхідність деталізації інструментарію реалізації процесу забезпечення, формування та реалізації стратегічного менеджменту на регіональному рівні. Вивчення проблем стратегічного менеджменту регіонального інноваційного розвитку висвітлено у роботах таких науковців, як-то: Бруханський Р. [1], Свірідова С. [2], Комарницька Н. [3], Рязановська В. [4], Тисько, М. [5], Федулова Л. [6], Філіппова С. [7] та ін.

Метою цієї статті є проведення комплексного дослідження інноваційного розвитку регіону як складового елементу загальної інноваційної політики держави крізь призму стратегічного менеджменту та його впливу на швидкість і якість виважених управлінських рішень. Досягнення окресленої вище мети є можливим завдяки комплексу задач, направлених на реалізацію механізму стратегічного менеджменту інноваційної політики, урахування аспектів діяльності компаній на міжнародних ринках, інноваційності економічних перетворень, а також довгостроковій стратегії планування та прогнозування можливих економічних змін.

Результати

Політика регіонального розвитку в контексті забезпечення інноваційного стратегічного менеджменту спрямована на необхідність формування комплексного підходу до означеної проблеми. Так, наприклад, актуальним є чітке визначення, класифікація та розуміння перспектив можливих основних організаційних форм інноваційної діяльності регіонів крізь призму стратегічного менеджменту (табл. 1).

На сучасному етапі українська економіка та представники бізнес-спільноти будуть змушені кардинально переглянути свої бізнес-процеси, у зв'язку зі зміною умов внутрішнього та зовнішнього середовищ [12, с. 27].

Таблиця 1

Основні організаційні форми інноваційної діяльності регіонів крізь призму стратегічного менеджменту*

№ з/п	Вид організації	Стисла характеристика
1	Технопарк	Комплекс самостійних відокремлених структурних одиниць компанії, що забезпечують комплексну науково-інноваційну діяльність на її базі (наприклад, науково-дослідні інститути).
2	Технополіс	Окремий спеціально створений комплекс, основна мета якого полягає у забезпеченні постійного технологічного та інноваційного розвитку компанії на безперервній основі.
3	Регіональні науково-промислові комплекси	Проводять фундаментальні дослідження прикладного характеру із наявністю обов'язкових експериментальних перевірок.
4	Науково-технічні центри	Здійснюють інноваційну діяльність із наявністю обов'язкових експериментальних перевірок, підготовку документів та отримання відповідних патентів, ліцензій, а також інших видів документів за результатами експериментальних розробок.
5	Бізнес-інкубатори	Спеціальні організації, які створюються з метою «започаткування» нових інноваційних видів бізнесу у регіоні.
6	Спеціалізовані підрозділи компаній (наприклад, проєктні групи)	Формуються та функціонують на великих промислових підприємствах, великих компаніях з метою впровадження інноваційної діяльності і забезпечення постійного технічного та технологічного прогресу на базі таких компаній.
7	Венчурні компанії	Формуються керівництвом компаній для генерації відповідних інноваційних ідей, їх акумуляції та проведення необхідних започаткувань для їх втілення на платформі компанії.
8	Аналітичні компанії	Проводять необхідні аналітичні дослідження щодо можливостей потенційного інноваційного розвитку компанії.
9	Стратегічні альянси (наприклад, консорціуми, спільні підприємства тощо)	Спільні «базисні» наукових об'єднань, що створюються з метою забезпечення акумуляції ідей інноваційного розвитку компаній, обміну стратегічними думками, баченням, планами та досвідом щодо впровадження тих чи інших інновацій.
10	Тимчасові науково-технічні колективи	Формуються у компаніях з метою вирішення чітко сформульованої проблематики інноваційного розвитку у конкретно окреслений період часу.

* складено авторами на основі [7]

Однією із основних можливих проблематик забезпечення функціонування стратегічного менеджменту інноваційного розвитку регіонів може бути необхідність реалізації процесу довгострокового стратегічного планування (рис. 1).

Рис. 1. Схема процесу довгострокового стратегічного планування діяльності компанії*

* складено авторами на основі [8]

Загалом, процес стратегічного планування довгострокової діяльності компанії складається з певних взаємопов'язаних елементів, а саме: визначення основної мети та задач діяльності компанії; створення відповідних стратегічних підрозділів, які зможуть аналізувати інформацію щодо процесу інноваційного розвитку; встановлення цілей маркетингу компанії; ситуаційного аналізу, планування і розробка стратегії довгострокового маркетингу компанії; аналіз та оцінювання досягнутих результатів.

У контексті формування складових стратегічного менеджменту інноваційного розвитку регіонів необхідним є врахування певних аспектів (рис. 2).

Варто враховувати ризики при формуванні підходів до реалізації стратегічного менеджменту інноваційного розвитку регіонів. Наприклад, кластерний підхід у впровадженні означеної політики в регіонах України є наразі несистемним, хаотичним, що формує цілий комплекс передумов для проблемних аспектів ведення бізнесу в регіоні як для вітчизняних підприємців, так і для іноземних інвесторів.

Ураховуючи позитивний досвід розвинених країн світу та євроінтеграційну орієнтацію регіонального інноваційного розвитку в Україні, підхід до забезпечення позитивних зрушень і стратегічного менеджменту у регіонах має включати такі складові [11, с. 202]:

- стратегічний довгостроковий аналіз можливостей потенційного інноваційного розвитку регіону;
- ситуаційний аналіз із формуванням декількох можливих сценаріїв розвитку подій у бізнес-структурах регіону, у зв'язку із запровадженням інноваційної моделі його розвитку;
- оцінювання можливих ризиків та загроз, сильних і слабких сторін при реалізації стратегії інноваційного розвитку регіону;
- обґрунтування комплексності та доцільності започаткування інноватики стратегічного менеджменту в регіоні;

- побудова комплексної системи взаємодії із органами влади на усіх рівнях, у зв'язку із запровадженням моделі інноваційного розвитку у регіоні.

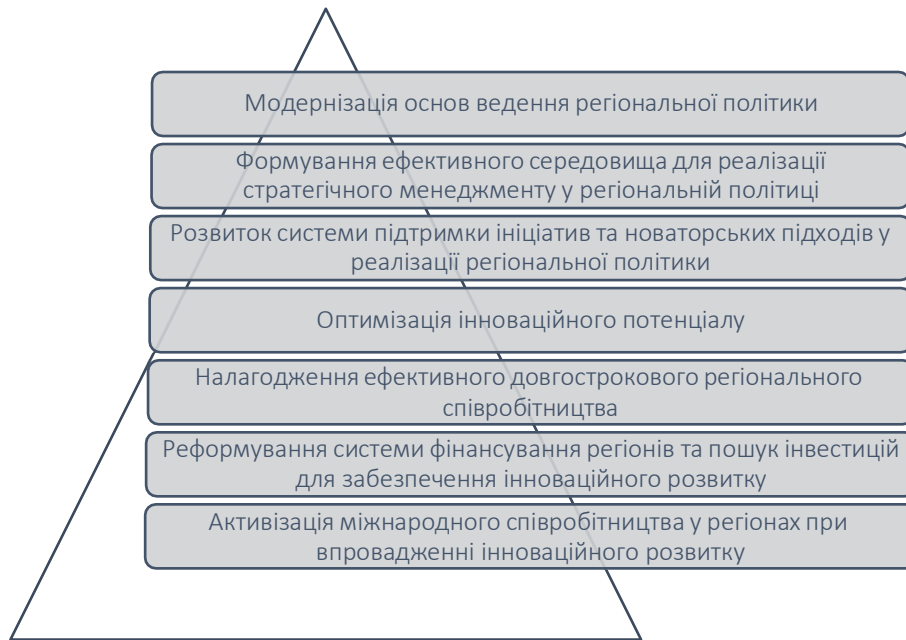

Рис. 2. Реформування інструментарію стратегічного менеджменту регіону*

* систематизовано авторами на основі [9, 10]

Нерівномірне, проблемне економічне зростання та розвиток регіонів України в контексті запровадження інноваційних змін спричинено помилковою, неповною та не досить ефективною стратегією інноваційного розвитку відповідних областей.

Утім, повсякчас найдорожчим ресурсом був, є і буде інтелектуальний капітал, який в умовах сьогодення дозволяє швидко адаптуватися до зовнішнього середовища та знаходити можливості для розвитку навіть під час економічних спадів і криз [13, с. 29].

Тобто, інтеграційний підхід є одним із можливих шляхів забезпечення високого рівня конкурентоспроможності регіонів України та формування дієвого механізму стратегічного менеджменту їх інноваційного розвитку.

Висновки

Проведені дослідження у контексті стратегічного менеджменту інноваційного розвитку регіонів в умовах євроінтеграції довели такі основні складові:

- модель єврорегіонального співробітництва України із регіонами інших країн світу є можливою при формуванні комплексного підходу запровадження та реалізації інноваційного розвитку стратегічного менеджменту при веденні бізнесу;
- економіка держави потребує нагального комплексного запровадження інноваційного підходу до розвитку та реалізації бізнесу у регіонах країни;
- формування та забезпечення роботи територіальних інтегральних структур ведення бізнесу у регіонах сформують передумови для інноваційного розвитку високого рівня конкурентоспроможності областей у контексті європейської інтеграції.

Отже, формування передумов забезпечення розвитку дієвого механізму стратегічного менеджменту інноваційної діяльності регіону залишається актуальною проблемою сьогодення. Перспективами подальших наукових досліджень у означеному напрямі можливо виокремити саме пошук комплексного механізму забезпечення

довгострокового стратегічного розвитку регіонів на основі інноваційності, цифровізації, залученні інвестиційного аспекту при веденні бізнесу.

Список використаних джерел

1. Бруханський Р.Ф. Аналіз вимог системи стратегічного менеджменту до побудови стратегічно-орієнтованої системи. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2019. №1. С. 163-169.
2. Свірідова С. С., Стойловська О.М. Проблеми стратегічного управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2021. Вип. 6(4). С. 290-292.
3. Комарницька Н.М. Формування і оцінювання системи управління інноваційною діяльністю підприємства: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2020. 230 с.
4. Рязановська В.В., Передерій В.В. Сучасні підходи до стратегічних пріоритетів розвитку підприємств. *Молодий вчений*. 2019. №10. С. 1029-1032.
5. Тисько М.М. Управління інноваційним розвитком підприємства: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 187 с.
6. Федулова Л.І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2018. №2. С. 122-135.
7. Волощук Л.О., Кірсанова В. В., Філіпова С. В. Аналітичні інструменти управління інноваційним розвитком промислового підприємства : монографія. Одеський національний політехнічний університет. Одеса, 2018. 180 с.
8. Моделі і механізми регулювання євро регіонального співробітництва: монографія / за ред. І.В. Артємова, О.М. Ващук, О.М. Руденко. Ужгород: МПП «Гражда», 2019. 612 с.
9. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. К.: Центр учбов. л-ри, 2018. 448 с.
10. Атаманова Ю. Є. Державна інноваційна політика: проблеми правового визначення та законодавчого закріплення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 6. С. 56.
11. Нагорняк Г., Вовк Ю. Роль державної інноваційної політики у забезпеченні розвитку економіки України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2020. Вип. 1 (6). С. 202–209.
12. Dooranov A., Orozonova A., & Alamanova C. The economic basis for the training of specialists in the field of personnel management: prospects for the future. *Futurity Economics&Law*. 2022. P. 27–35. URL: <https://doi.org/10.57125/fel.2022.03.25.04> (date of access: 01.02.2023).
13. Buriak, I., Nechyporenko, K., Chychun, V., Polianko, H., & Milman, L. Trends in the development of management and business technology in the formation of the modern Ukrainian economy. *Futurity Economics&Law*. 2022. P. 29–35. URL: <https://doi.org/10.57125/fel.2022.12.25.04> (date of access: 01.02.2023).
14. Rasulov, R. (2022). Automation of logistics processes in direct trade between producers and the restaurant sector. *Law, Business and Sustainability Herald*, 2(4), 62–77. Retrieved from <https://www.lbsherald.org/index.php/journal/article/view/69> (date of access: 01.02.2023).